

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

MEDITATIE

Tot een banier der volken

Want het zal geschieden ten zelve dage dat de heidenen naar de Wortel van Isai, Die zal staan tot een Banier der volken, zullen vragen.

Jesaja 11:10a

Vele namen heeft de Zoon van God. Steeds lezen we ze in het Woord van de Heere en horen er van in de prediking. Opvallende namen. Zo ook de naam Wortel van Isai. Met welk een werkelijkheid wordt de Heere Jezus vergeleken. Een wortel zit diep in de aarde. Hij is verborgen. Maar er kan leven in zijn en de vrucht blijkt. Dit moet van Jezus Christus gezegd worden. Zoals een wortel zeer diep afdaalt in de grond, zo wilde Hij komen in onze menselijke natuur om het heilswerk te doen. Maar laten we nu letten op wat er staat: Hij is de Wortel van Isai. In deze benaming komt Zijn heerlijkheid aan het licht. Isai was er om en door Hem.

Het woord: "eer Abraham was, ben Ik" is ook van toepassing op de verhouding met Isai. Hij is waarachtig God en door Hem zijn alle dingen gemaakt. Naar het getuigenis van de profeet Jesaja zal Hij staan tot een Banier der volken. Een banier is een vaandel, een standaard. Een herkenningsteken, een symbool van een leger. Zo'n banier werd voor allerlei doeleinden gebruikt. Om soldaten te werven voor het leger. Om soldaten te verzamelen en op te roepen tot de strijd. Om voor het gevecht en tijdens het strijden moed in te spreken. Welk een betekenis. Welk een waarde had een banier. Nu wordt van de Heere Jezus gezegd dat Hij zal staan tot een Banier der volken. We weten, naar ik hoop, ook persoonlijk, waarom en waartoe Hij vernederd moest worden. Als de Verhoogde is Hij nu in de hemel. Welk een rijkdom wordt daarvan gezegd in Gods Woord: Nu zal Hij op aarde staan als een banier. Dit wijst op de verkondiging van het evangelie. Die verkondiging is de vlag

die wappert over de wereld. Gericht en genade. Straf en vrijspraak.

Verkondigers gaan als werfofficieren te werk. Om volken te werven. Waar zij ook wonen, welke huidskleur zij ook dragen. Niemand mag men voorbijgaan. De Heere zorgt voor de zegen. Hij zal grootgemaakt worden, want Hij maakt zalig. Immers door Hem is er voldoening en verzoening. Door Hem is er alles voor dit en het toekomstige leven wat nodig is. Tot verzekering en bemoediging staat er: "en de heidenen zullen vragen naar de Banier". Het wonder van genade voltrekt zich, want van nature schaart men zich onder een andere banier. Rondom de banier van de god dezer eeuw. De banier van satan, de overste van deze wereld. En we weten wat vandaag opgang maakt. Maar nu de vraag: Hoe is het met ons? Leven we nog zonder de Banier en vragen we er niet naar? Die werkelijkheid is onze schuld, onze zonde. Wanneer we daaraan ontdekt worden, als we dat inzien is er schaamte, boetvaardigheid, oprecht belijden, maar ook het vragen. Dit brengt de Heilige Geest tot stand door middel van de prediking. Het wordt heilsvondiging voor ons. Het leidt tot zoeken. Vanuit het gemis komt men ootmoedig, maar heilbegerig tot Hem, Die van God geworden is tot wijsheid, rechtvaardigheid, heiligmaking en een volkomen verlossing.

Het leven bij de Heere als Banier blijft. Het schuilen bij Hem. Het leven met Hem. Het hopen op Hem. Het vertrouwen in Hem. Van Mozes lezen we: "en hij bouwde de Heere een altaar en noemde deszelfs naam: de HEERE is mijn Banier". De Heere zegene zo de prediking hier en de arbeid in de wereld, zodat het levensdevies is: De HEERE is mijn Banier.

M.C. Tanis

VAN DE REDACTIE

Inhoud

In dit nummer van ons blad is een meditatie opgenomen van ds. M.C. Tanis over Jesaja 11:10a "Tot een Banier der volken". Ds. P. den Butter schrijft over het terugnemen van het boek van dr. Loonstra en het besluit dat de classis Zwolle heeft genomen. Dit besluit hebben we integraal opgenomen in ons blad en van enkele opmerkingen voorzien. Ds. H. Korving schrijft een negende artikel over 'sabbat en zondag.' Ds. J.M.J. Kieviet bespreekt een pas uitgekomen boek van ds. P. den Butter "Jozua. Boek van Gods trouw." Ds. Tanis begint te schrijven over Timotheüs. Ds. K. Hoefnagel vervolgt zijn serie over het leven van Saul en gaat in zijn vragenrubriek in op enkele kleine vragen. Van de hand van Ds. P. van Zonneveld is een brief aan ouders opgenomen.

Dankdag voor gewas en arbeid

De jaarlijkse dankdag voor gewas en arbeid ligt weer achter ons. Wat is de Heere onuitsprekelijk goed geweest. De gewassen mochten weer groeien en binnengehaald worden. Onderwijs mocht gegeven en gevolgd worden. Werk op maatschappelijk gebied en op kerkelijk terrein mocht weer verricht worden. We willen niet voorbijgaan aan hen die moeiten en zorgen kennen soms op velerlei gebied: maatschappelijk, in het gezin, kerkelijk en geestelijk. Er zij oog voor Gods goedheid ook onder moeilijke omstandigheden. De ware dankbaarheid moge leven in het hart van jong en oud en moge gestalte krijgen in een leven naar de geboden van God. Dat is een leven tot eer van Zijn Naam. Zo alleen zal er sprake zijn van een zoutend zout en een lichtend licht.

Chr. Geref. Bezinningskring binnen de classis Leeuwarden

Op D.V. vrijdag 18 november a.s. wordt er een bezinningsavond gehouden. Spreker: ds. A. v.d. Zwan. Onderwerp: "Wat is bevinding." Plaats: benedenzaal van de Chr. Geref. "Sionskerk" Hoofdweg 127 te Damwoude. Er wordt gelegenheid gegeven voor het stellen van vragen.

Ambtsdragersconferentie

D.V. Zaterdag 3 december, Slie-drecht- Centrum. Inleider: dr. R. Seldenrijk. Onderwerp: *ziekenbezoek*.

Verschijsning volgend nr.

Het volgende nummer van ons blad zal D.V. 17 november verschijnen. Kopij graag binnen donderdag 10 november.

AvH

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk. Verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren, Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kieviet

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Kopij voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" zenden naar:

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, tel. 0527-688978

ADMINISTRATIE:

P.J. Boers, Bergstoep 46C, 2959 AC Streefkerk.

Telefoon: 0184-669116.

Fax: 084-2220131.

Email: pand@solcon.nl

Girorek. 70.43.50 t.n.v. Stichting Bewaar het Pand te Streefkerk.

Abonnementsprijs € 7,- per jaar.

Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 6 dollar per jaar. Advertenties € 0,35 per mm met een kolombreedte van 6 cm.

Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

Dit tijdschrift wordt ten behoeve van iedereen die niet op de gebruikelijke manier kan lezen uitgegeven op groot-letter of via de Electronische Postbus. Informatie en opgave: CBB, Christelijk Bibliotheek voor Blinden en Slechtzienden, Postbus 131, 3850 AC Ermelo, tel. 0341-551014.

KONING SAUL (6)

We gaan weer naar 1 Sam. 15. De geschiedenis van Saul en de Amalekieten. We horen God die aangrijpende woorden spreken tot Zijn oude knecht Samuël: Het berouwt Mij dat Ik Saul tot koning gemaakt heb! Dat ernstige woord wordt aan het einde van het hoofdstuk nog eens herhaald. Altijd weer wordt de vraag gesteld wat wij onder Gods berouw hebben te verstaan! De vraag klemmt temeer, omdat wij in hetzelfde hoofdstuk ook lezen dat God geen mens is, dat Hem iets berouwen zou (vers 29). Spreekt dat elkaar niet tegen?

Als we lezen dat God geen mens is, is Zijn berouw dus ook niet, zoals bij ons. Wij kunnen berouw krijgen over een beslissing die we namen, omdat we van onszelf wispelturig of besluiteloos zijn. Onzekerheid, wispelturigheid en onberekenbaarheid is er niet in God. Die gedachte moeten we ver van ons werpen. Ook kunnen we berouw krijgen over een zonde die wij begingen. Dan hebben we kwaad gedaan en hebben we er spijt van gekregen. Ook dat is er niet in God. Die gedachte moeten we nog verder van ons werpen!

Maar we lezen dan toch maar dat het God berouwde dat Hij de mens gemaakt had, zie Genen 6:6. En hier lezen we weer dat het Hem berouwde Saul koning gemaakt te hebben!

Hoe zit dat? We moeten nooit vergeten dat God zo groot is en wij zo verduisterd in ons verstand, dat wij Hem nimmer zullen doorgronden. Daarom daalt de Heere in Zijn Woord af tot ons niveau; opdat wij iets zouden verstaan, ook aangaande de vraag Wie God is! Zo spreekt Gods Woord ook van Gods berouw, opdat we iets van het innerlijk gevoelen van Gods hoge Majesteit zouden aanvoelen, en...sidderen!

Hij spreekt op mensvormige wijze, om ons ervan te doordringen dat God geen koud, hard en gevoelloos Wezen is, maar een Persoon met een hart! Eigenlijk geeft Genesis 6 zelf een verklaring als we lezen dat het Hem smartte aan Zijn hart dat Hij de mens op de aarde had gemaakt.

Natuurlijk is het waar dat Gods werken Hem van eeuwigheid bekend zijn en dat Zijn Raad zal bestaan en dat Hij al Zijn welbehagen zal doen! Natuurlijk is het waar dat God onveranderlijk is. Maar dat van Gods berouw is ook waar! En als het ons nooit tot in het diepst van onze ziel aangreep, als we lezen van Gods berouw, als het nog

nooit bracht tot waarachtig, menselijk berouw over onze val en over onze verlorenheid, dan zijn we nog net als Saul, die deze vreselijke woorden ook aangezegd kreeg, maar er niet wezenlijk door veranderde.

Twee dingen vind ik aangrijpend in dit hoofdstuk. Het eerste is dat van de aanwezigheid van Gods berouw. Het tweede is dat van de afwezigheid van Sauls berouw! Die twee hebben toch alles met elkaar te maken! Wat is toch een mens! Kreeg u al berouw over uw daden en bestaan voor God?

Aangrijpend wordt ons verteld hoe Samuël en Saul uiteengingen. Het was de laatste ontmoeting. Deze gebeurtenis grijpt hen beiden erg aan. Toch is de reactie verschillend. Van Samuël lezen wij dat hij leed heeft gedragen om Saul. Maar Saul is slechts bang voor gezichts-verlies! Onder de indruk van Samuëls bestraffing, belijdt hij zijn schuld. Maar omdat zijn schuldbelijdenis nog gepaard gaat met allerlei verontschuldigungen, kunnen we zijn schuldbelijdenis als niet oprecht aanmerken. Ik heb naar het volk geluisterd, zegt hij. Met andere woorden: het volk wilde dit persé. Ik kon daar niet tegen op!

Als Samuël zich verwijdt, trekt Saul nog aan hem om hem daarvan te weerhouden. De breuk tussen de gezaghebbende profeet en de wankelende koning mag niet zichtbaar worden. Saul vreest gezags- en gezichtsverlies. En wie zich nog om dergelijke zaken bekommert, zelfs nadat hem de verwerping van Godswege is aangezegd, is nog verre van zondaar voor God!

Na deze laatste ontmoeting is er in het leven van koning Saul een heel andere periode aangebroken. Die van de verdergaande verharding. In Sauls leven zou een ander opdoemen, dé ander, van wie de oude profeet reeds gesproken had. Zou hij die ander accepteren en respecteren? We zullen het zien.

Maar wie, die zelf nooit verwerpelijk werd in eigen oog, zal ooit bukken en buigen voor die Ander, de Man naar Gods hart, de grote Davidszoon? Waar het in Sauls leven nimmer toe kwam, omdat hij niet wilde capituleren en schuld belijden, daar moet het in ons leven wel toe komen. Kust de Zoon, opdat Hij niet toorne en gij op de weg vergaat, wanneer Zijn toorn maar een weinig zou ontbranden. Welgelukzalig zijn allen die op Hem betrouwen. Psalm 2. Arme, blinde Saul.

K. Hoefnagel

Calvijn over de sabbat

Deputaten verwijzen in hun brochure naar het standpunt van Calvijn.

Gesteld wordt dat Calvijn niet zegt dat de sabbat een ordening is die God bij de schepping heeft ingesteld. Wel heeft God vanaf het begin gewild dat de mens geregeld rust zal nemen.

Het komt mij voor dat Calvijn meer gezegd heeft op dit punt dan de brochure suggereert.

Calvijn merkt in het begin van zijn bespreking van het vierde gebod (Institutie II.8,28) al op dat zij die het vierde gebod een schaduwachtig gebod noemen, omdat het de uitwendige onderhouding bevat van de dag, welke door Christus' komst is afgeschaft, dit wel terecht zeggen, maar 'zij roeren de zaak slechts ten halve aan.'

Drie oorzaken voor de instelling van de sabbat

Calvijn wil dieper op de zaak ingaan en wijst daarom drie oorzaken aan waarop dit gebod rust. Het eerste is dat de hemelse Wetgever met het sabbatsgebod de hemelse rust heeft willen afbeelden. Vervolgens heeft Hij gewild dat er een bepaalde dag zou zijn waarop ze zouden samenkomen. Het derde is dat de dienstknechten tot rust en op adem kunnen komen.

Deputaten sluiten de weergave van Calvijns visie af met de opmerking: 'Deze dag is Israël als gebod opgelegd, maar voor ons niet meer van toepassing.' Te weinig wordt hierin verdisconteerd, dat Calvijn de blijvende waarde van het gebod honoreert, als hij zegt dat ook het samenkomen op een bepaalde dag door God gewild is en eveneens het rusten van de arbeid door dienstknechten en handwerkslieden (Inst. II.8,32).

Van deze oorzaken zegt hij dat ze niet tot de oude schaduwen gerekend worden, maar voor alle tijden evenzeer passen.

Mogen of moeten?

Deputaten hebben gelijk als ze met hun slotopmerking de nadruk bedoelen te leggen op 'deze dag'. Inderdaad, de zevende dag is ons niet als gebod van God opgelegd. De zevende dag behoort bij de ceremoniën van het Oude Testament. Die ceremoniën zijn vervuld en afgeschaft, hoewel de geestelijke kern ervan (heenwijzing naar de ware rust, verworven door Christus) gebleven is. Wat blijft is een

door God gewilde dag, waarop we niet alleen *mogen* samenkomen, maar ook *moeten* samenkomen. Er blijft een *gebod* tot heiliging van de dag aan Gods dienst gewijd. 'De kerkelijke samenkomsten worden ons door Gods Woord bevolen en hun noodzakelijkheid is door de ervaring des levens genoegzaam bekend.'

Het onderhouden van zo'n aan Gods dienst gewijde dag moet niet te snel gediskwalificeerd worden als 'terugval in het Jodendom' (Inst. II.8,33).

'Trouwens, niet zonder oordeel des onderscheids hebben de ouden de dag, die wij de dag des Heeren noemen, in de plaats van de sabbat gesteld.' (Inst. II.8,34). Daarmee bedoelt Calvijn te zeggen dat wij op die dag zonder de schaduwen van het Oude Testament het wezenlijke mogen vieren van de rust die God in Christus' opstanding heeft bewerkt.

B. Loonstra over Calvijns visie op de sabbat

B. Loonstra gaat in zijn boek *Zo goed en zo kwaad* (Zoetermeer 2000) in een kort excurs in op deze passage uit Calvijns Institutie (excurs 4, p. 225-226). Hij stelt dat voor Calvijn de essentie van het sabbatsgebod niet is gelegen in de ene rustdag per week.

Hij verwijt B. Wielenga en C. Steenblok dat zij Calvijn verkeerd hebben geïnterpreteerd en naar een puriteins standpunt hebben omgebogen. Wielenga heeft ten onrechte Calvijns standpunt samengevat met de woorden: 'Thans is de dag des Heeren ingesteld in plaats van de sabbat.' Steenblok heeft ten onrechte uit Calvijns commentaar op Gen. 2,3 afgeleid dat het een goddelijke instelling bij de schepping is dat er een dag van de week moet worden gerust.

Calvijn heeft echter blijkens de reeds aangehaalde woorden uit het begin van Inst. II.8,34 niet veel moeite met de gedachte dat de dag des Heeren in de plaats van de sabbat is gesteld. De 'ouden' hebben dat 'niet zonder oordeel des onderscheids' gedaan. Men zou ook kunnen zeggen: zij hebben daar op een genuanceerde wijze over gesproken. Ze hebben niet zonder meer een is-gelijk-teken gezet tussen zondag en sabbat. Maar ze hebben erkend, dat bij alle verschil, er ook overeenkomst is. Calvijn wijst een grove en vleeselijke bijgelovigheid

inzake het onderhouden van de rustdag af. Dat zou inderdaad een terugval zijn in Judaïsme. Calvijn denkt hier aan wetticisme, formalisme en werkeilichheid. Dan zijn de vermaningen van toepassing als van Jes. 1,13.

De sabbat een scheppingsorde?

Deputaten merken op dat Calvijn niet gezegd zou hebben dat de sabbat een ordening is die God bij de schepping heeft ingesteld. De onderhouding van een dag, speciaal aan de dienst van God gewijd, behoort tot de goede orde van de kerk. Deze weergave van Calvijns standpunt lijkt mij correct, wanneer we nagaan wat hij hierover schreef in de Institutie.

Met welke bedoeling onderstrepen deputaten echter de gedachte dat de sabbat volgens Calvijn geen scheppingsorde zou zijn? Met deze woorden lijken deputaten zich bij voorbaat te verweren tegen de gedachte die later in de Nadere Reformatie en het Puritanisme is verwoord, dat de sabbat een ordening is, door God bij de schepping gegeven. Calvijn heeft het zo niet gezegd, wie durft dus nog te beweren dat het wel zo is.

Calvijn heeft het zo niet gezegd –althans in de Institutie–, maar mijn vraag is of datgene wat Calvijn er wel van heeft gezegd niet heel dicht in de buurt komt van wat men later een orde van God heeft genoemd?

De Catechismus van Genève

Ik verwijs hiertoe naar de Catechismus van Genève. In deze catechismus maakt Calvijn ook duidelijk onderscheid tussen het ceremoniële (voorbijgaande) en het morele (blijvende) aspect van het vierde gebod. De drie motieven voor de instelling van de sabbat worden ook hier genoemd: om de geestelijke rust af te beelden; om de orde in de kerk te bewaren; om de dienstknechten rust te gunnen.

Het bewaren van de orde in de kerk behoort dus tot de wezenlijke en blijvende bestanddelen van de sabbat. God wil dat de kerk een dag heiligt tot Zijn dienst.

Het gaat niet aan om te denken dat dat alleen op de zevende dag zou moeten gebeuren. Neen, al de dagen van ons leven moeten we rusten van onze boze werken, ons vlees kruisigen; opdat we geleid worden door de Geest van God.

Drie vragen en antwoorden uit de Catechismus van Genève wil ik speciaal onder uw aandacht brengen.

Maar wat betekent het nu wanneer de Heere ons vermaant om te rusten naar Zijn eigen voorbeeld? Nadat God de schepping der wereld had voleindigd in zes dagen, wijdde Hij de zevende dag aan de aanschouwing van Zijn werken. Om ons des te meer te stimuleren om dit te doen, stelt Hij ons Zijn eigen voorbeeld voor ogen. Want niets is meer te wensen dan naar Zijn beeld gevormd te worden.

Maar moet de overdenking van de werken van God voortdurend plaatsvinden, of is het voldoende dat een dag van de zeven eraan is gewijd? Het past ons om er dagelijks in geoefend te worden, maar vanwege onze zwakheid is een dag er speciaal voor aangewezen. En dit is de –kerkelijke orde waar ik van sprak.

Wat is er dan van dit gebod voor ons van blijvende betekenis? Om de heilige ordeningen niet te verwaarlozen die bijdragen aan de geestelijke orde van de kerk; voornamelijk om de heilige samenkomsten te bezoeken, het Woord van God te horen, de sacramenten te vieren, en deel te nemen aan de openbare gebeden.

Aan de geestelijke orde van de kerk ligt een ordening ten grondslag. Die ordening is met het vierde gebod blijvend aan de kerk van alle tijden gegeven en hangt samen met het voorbeeld dat God Zelf bij de schepping heeft gegeven.

Calvijn over Genesis 2, 3
Ook in Calvijns commentaar op Gen. 2,3 komen we deze gedachte tegen. Hij schrijft daar als volgt:

'Eerst dus heeft God gerust, vervolgens heeft Hij die rust gezegend, opdat ze door alle eeuwen onder de mensen heilig zou zijn, of liever, elke zevende dag heeft Hij aan de rust gewijd, opdat Zijn voorbeeld tot een eeuwigdurende regel zou zijn.'

God kan ons niet vleierder lokken noch krachtiger aansporen tot gehoorzaamheid dan door ons aan te sporen Hem na te volgen.

'Voorts moet men weten, dat deze oefening niet slechts voor een tijd of volk, maar voor het gehele menselijke geslacht is.'

De sabbat die aan de Joden was voorgeschreven beeldde de geestelijke rust af, waarvan in Christus de werkelijkheid is verschenen.

'En daarom, als wij horen dat de sabbat met Christus' komst is afgeschaft, moet de onderscheiding worden toegepast, wat behoort tot de blijvende regeling van het menselijke leven, en wat eigen is aan de oude schaduwen, welker gebruik is afgeschaft toen de vervulling is gekomen. De geestelijke rust is de doding van het vlees, zodat de kinderen Gods niet meer voor zichzelf leven, noch aan eigen wil toegeven. Dat de sabbat deze afschaduwde, is tijdelijk geweest, zeg ik; hetgeen echter van den beginne de mensen was bevolen, namelijk zich te oefenen in de dienst van God, behoort rechtens tot het einde der wereld te duren.'

Calvijn heeft, bij de bespreking van Gods voorbeeld van de rust op de zevende dag, gedacht aan een voorbeeld dat tot een eeuwigdurende regel gesteld zou worden. een regel die voor het gehele menselijke geslacht gold;

JOZUA. BOEK VAN GODS TROUW.

Dat belooft wat! Het ene boek is nog maar nauwelijks uit of het andere kan al weer aangekondigd worden. Nog niet zo lang geleden verscheen het mooie boek over de Filippijzenbrief. U hebt het inmiddels op de plank staan: *Kompas voor kolonisten*, door ds. P. den Butter. Uitgegeven door Den Hertog te Houten. Vorige week was het Buijten & Schipperheijn die mij een dikke envelop stuurde. Ook nu kwam er een 'Den Butter'-boek uit. Weliswaar iets minder voornaam uitgegeven dan het eerste, maar toch ook heel verzorgd. Een paperback over het bijbelboek Jozua. Met de goed-gekozen ondertitel: *Boek van Gods trouw*.

Ik prijs me gelukkig dat ik een boek met bijbelstudies van de hand van ds. P. den Butter u mag aankondigen. We kennen inmiddels zijn aanpak in deze dingen. Eerbiedig luisterend naar de boodschap van de Schriften, Schrift met Schrift vergelijkend, vorschend naar verbanden die mogelijk nieuw licht op een moeilijk gedeelte werpen en altijd zoekend naar het verstaan van de geestelijk-pastorale

een bevel voor alle mensen. Calvijn heeft, zo stellen deputaten terecht, in de Institutie niet met zoveel woorden over de sabbat als een scheppingsorde van God gesproken.

Calvijn heeft echter, zo blijkt ons uit de Catechismus van Genève en uit zijn commentaar op Gen. 2,3, gewezen op Gods voorbeeld, waarmee Hij een regel en bevel voor alle mensen en voor alle tijden heeft ingesteld. Aan die belangrijke gedachte zijn onze deputaten al te gemakkelijk voorbijgegaan en dat heeft praktische consequenties voor de waardering en de heiliging van de zondag.

Het lijkt mij niet terecht om de latere ontwikkeling in het Puritanisme te zien als een afbuigen van de lijn van Calvijn. Wel als een verdieping en aanscherping van die lijn. In een laatste artikel wil ik proberen om daar nog iets over te schrijven.

Ds. H. Korving

lessen. Aan dit alles gaat vooraf de dankbare erkenning van de heilige Schrift als het gezagvolle Woord van God.

Zo is ook dit boek geschreven. Trouwens, voordat het als boek uitkwam, werd het uitgesproken. Nu niet, zoals dat andere boek, tijdens een serie bijbelkringen in Middelharnis, maar hier voor de microfoon van de Evangelische Omroep. In het programma 'De Bijbel open', aldus het Woord vooraf.

Ik zeg u eerlijk: ik heb dit boek nog niet helemaal uitgelezen. Als excuus voer ik aan dat het zich daar ook niet zo voor leent. Ik bedoel: niet om dat als het ware 'in één adem' te doen. Deze publicatie kan het best gebruikt worden als een studieboek. Met 'de Bijbel open' inderdaad, de open Bijbel ernaast. Dan dringt de boodschap van het boek Jozua het diepste door, dan hebt u ook het meeste profijt van de schatten die ds. Den Butter er voor zijn hoorders/lezers uit opdiepte. Ondertussen denk ik wel dat ik van het hele boek een indruk heb. Om nog even op het gebruik als stu-

dieboek terug te komen: aan het slot van elk hoofdstuk – en het zijn er welgeteld drieëndertig! – is steeds een drie- à viertal gespreksvragen opgenomen. Geschikt voor persoonlijke bestudering of voor bespreking in groepen en kringen.

vrijmachtige genade

De schrijver typeert het bijbelboek Jozua, ik zei het al, als het *boek van Gods trouw*. In Zijn inleiding zegt hij ervan dat het daarvan op bijna elke bladzijde getuigt. Van Gods trouw en van de waarachtigheid van Zijn Woord. Ik stem het toe. De Heere had het volk beloofd dat Hij het in het beloofde land brengen zou. *"Ik heb hun gekerm in Egypteland gehoord"*, zo had de Heere tot Mozes gezegd. Veertig lange en moeizame woestijnjaren lagen ertussen. Tussen toen en nu. Tussen de uitleiding uit Egypte en de binnenleiding in Kanaän. Eén van de psalmisten voert al zingende als het ware de Heere sprekend in: *"Veertig jaar heb ik verdriet gehad aan dit geslacht..."* [Ps. 95]. Maar nochtans doet de Heere Zijn toezegging gestand. Onder leiding van Jozua, de opvolger van Mozes, ontvangt het volk het beloofde land. Het naar hem genoemde boek getuigt ervan. En daarom: *boek van Gods trouw*.

Het kan niet anders: dit thema komt natuurlijk ook dikwijls in deze bijbelverklaring terug. Als Jozua de opdracht en belofte krijgt, als de Heere de steden in hun hand geeft, als het verbond vernieuwd wordt, als Jozua sterven gaat, enz. *"Het is trouw al wat Hij ooit beval..."*

Ik zou nu enige voorbeelden kunnen aanhalen van bladzijden die me bijzonder aanspreken. Ik zal dat niet overvloedig doen. Een enkel voorbeeld slechts, om u gaande te maken zelf dit boek ter hand te nemen. Ds. Den Butter schetst de geschiedenis van Rachab de hoer als een ontroerend voorbeeld van vrijmachtige genade. Blijkens Hebrëen 11 is haar geloof een waar geloof. Inwoneres van een kanaänitische stad zijnde, lag zij onder het oordeel. Tel daarbij op het beroep dat zij uitoefende. Maar het was in háár hart dat de Heere het geloof ontstak. In dat geloof koos ze. Ze werd gehoorzaam aan de roepstem die tot haar kwam. Ik citeer enkele zinnen: *"Een wonder was het, dat dit met haar gebeurde. Waarom zij? Was er dan iets dat haar deze*

genade waardig maakte? Nee, in haar leven was er niets. (...) Waarom dan toch zij, terwijl anderen voortgingen in hun heidens bijgeloof? Hier kan alleen geweest worden op Gods vrijmachtige genade. En op Gods almachtige genade. Hij koos haar uit. En met Zijn genadekracht ontsloot Hij haar hart, dat van nature net zo gesloten was als dat van haar stads-genoten" [36].

Een aangrijpend gedeelte vind ik bijvoorbeeld ook dat de geschiedenis van Achan, de dief van het aan God gewijde in Jericho, beschrijft. Het is een hoofdstuk met een groot gewicht. De ultieme ernst wordt op de lezer gelegd. Dit hoofdstuk in het boek is als een preek waarin de eeuwigheid op de harten wordt gebonden. *"Er hangt over deze bladzijde van de Bijbel iets van de loden last die straks op deze wereld gaat drukken, als Christus wederkomt om te oordelen de levenden en de doden. Dan zal massaal gebeuren wat hier met deze Achan gebeurde"* [87].

En dan de vragen rond Achans schuldbelijdenis. Dat lijkt toch wel een ware, een hartelijke belijdenis. Deze Achan valt toch de Heere te voet, zo lijkt het wel... Lees erover in dit boek, waarin ds. Den Butter door middel van een zorgvuldig luisteren naar Gods Woord overtuigend aantoont dat het zo niet is. Achan – ten diepste blijft hij *"blind voor de ernst van wat hij gedaan heeft"* [92], zoals het is met elk natuurlijk mens...

getuigenis van Christus

HOMOFILIE

De classis Zwolle heeft gesproken over het feit dat dr. Loonstra zijn boekje 'Hij heeft een vriend- Homorelaties in de christelijke gemeente' heeft teruggenomen en wat de consequenties hiervan zijn.

Ook zijn besluiten genomen over de verdere gang van zaken met betrekking tot deze gevoelige materie. Het volledige besluit is ter publicatie toegezonden aan 'De Wekker' en ook aan het 'Kerkblad voor het Noorden'. Het leek mij goed daarom ook dit besluit in 'Bewaar het Pand' te publiceren. Dan kan ieder precies nagaan wat er is besloten.

Hieronder volgt het besluit van de classis Zwolle:

Van Maarten Luther is bekend dat hij vooral één sleutel hanteerde tot het verstaan van de Heilige Schrift. Die sleutel was een naam, de enige Naam tot zaligheid: Christus Jezus. Met de woorden van Luther zelf: *"was Christum treibet..."* De vraag is: vinden we die Naam ook in het boek Jozua? Ds. Den Butter meent: op veel plaatsen. Opnieuw stem ik het hem toe. Ik wijs hier maar op één Schriftplaats en eindig daarmee deze bespreking die (en dat had u al begrepen) een opwekking is om van dit rijke boek kennis te nemen. Eén Schriftplaats. Opnieuw rond Achan. Nu zijn executie. Waar gebeurt het? In het dal Achor. Het laatste citaat nu: *"Op het moment waarop Achan sterft, wordt er in het kamp in Gilgal, bij het heiligdom, een offer gebracht. En dat offer wijst, net als elk ander offer, heen naar wat er in de volheid des tijds zal gebeuren, als het Lam Gods Zich tot in de dood zal geven voor de zonden van Zijn volk. Op grond van dat offer vergeeft God. In dat offer wordt de toorn van God gestild. Door dat offer is er verzoening en vrede. (...) Sion wordt door recht verlost. In Christus zal er voor het volk des Heeren een schat van zegeningen zijn"* [94].

N.a.v.: Ds. P. den Butter, Jozua. Boek van Gods trouw. Uitgeverij Buijten & Schipperheijn Motief te Amsterdam. Paperback. ISBN 90-5881-200-6. 208 pag. Prijs € 15,90.

J.M.J. Kieviet

De classis Zwolle van de Christelijke Gereformeerde Kerken, in vergadering bijeen op donderdag 20 oktober 2005, kennis genomen hebbend van:

1. het besluit van de Particuliere Synode van het Noorden d.d. 21 april 2005, waarin:
 - a. van de kerkenraad van Zwolle wordt gevraagd om het appèl tegen het besluit van de classis Zwolle d.d. 15 maart 2005 in te trekken en zich te houden aan het besluit van 18 februari 2004 van de classis Zwolle, zolang de weg van de kerkelijke behandeling wordt gegaan;
 - b. van de classis Zwolle wordt gevraagd terug te gaan naar het

besluit van 18 februari 2004 en te wachten op de instructie van de kerkenraad van Zwolle, wetend dat de kerk van Zwolle zich zal houden aan het classisbesluit van 18 februari 2004;

- c. wordt aangegeven dat de genoemde Particuliere Synode hiertoe is gekomen door de overweging dat het in het belang van alle kerken is, om de kwestie zo breed mogelijk in de kerken aan de orde te laten komen en het niet in het belang van de kerken is om deze zaak te behandelen onder de druk van een appèl;
2. het verschijnen van het boekje *'Hij heeft een vriend – Homorelaties in de christelijke gemeente'*, geschreven door dr. B. Loonstra, Christelijk Gereformeerd predikant te Emmeloord;
3. de appèls die tegen dit boekje bij de classis Zwolle zijn ingediend;
4. de brief van dr. B. Loonstra d.d. 12 oktober 2005, gericht aan de najaarsclassis Zwolle van de Christelijke Gereformeerde Kerken, waarin hij aangeeft dat hij genoemd boekje terugneemt en aan de uitgever verzocht heeft de verspreiding te stoppen, in de hoop dat hierdoor de weg wordt vrijgemaakt voor een brede kerkelijke bezinning op homofilie en de plaats van homofiele broeders en zusters in de gemeente, en dat deze bezinning wordt gekenmerkt door een samen zorgvuldig luisteren naar de Schrift en naar elkaar, in gebondenheid aan de gereformeerde belijdenis;
5. de bespreking op de classisvergadering van 20 oktober 2005;

constaterend:

dat er een nieuwe situatie is ontstaan door:

- a. de genoemde uitspraak van de Particuliere Synode van het Noorden, d.d. 21 april 2005;
- b. het terugnemen van zijn boekje door dr. Loonstra;

overwegend:

1. dat de classis in het besluit van 18 februari 2004 onder meer heeft uitgesproken dat de Heilige Schrift geen enkele ruimte laat voor de homoseksuele praxis, maar deze als zonde typeert; dat dit ook nu uitgangspunt en norm dient te zijn voor de Christelijke gemeente en voor het pastoraat in de gemeente;

dat in de pastorale omgang met homofiele gemeenteleden de homoseksuele praxis als zonde aangewezen en benoemd dient te worden; dat homofiele gemeenteleden, die niet de weg van seksuele onthouding kiezen, niet 'in volle rechten' als lid van de gemeente aanvaard kunnen worden;

2. de gedachte van de genoemde Particuliere Synode, onder bovengenoemd punt 1c van 'kennis genomen hebbend';
3. dat de ingediende appèls tegen het boekje van dr. Loonstra door het terugnemen ervan niet behandeld kunnen worden;
4. het besluit van de particuliere Synode van het Noorden d.d. 21 april 2005, met daarin het verzoek aan de kerk van Zwolle om een instructie in te dienen voor de Generale Synode van 2007, alsmede om zich te houden aan het besluit van de classis Zwolle d.d. 18 februari 2004;
5. dat de kerk van Zwolle aan de classis Zwolle tijdens de vergadering van 20 oktober 2005 heeft gevraagd om hulp bij het opstellen van een instructie zoals bedoeld door de Particuliere Synode van het Noorden;
6. dr. Loonstra zijn boekje heeft teruggenomen in de hoop dat de weg wordt vrijgemaakt voor een brede kerkelijke bezinning op homofilie en de plaats van homofiele broeders en zusters in de gemeente, en dat deze bezinning gekenmerkt zal worden door een samen zorgvuldig luisteren naar de Schrift en naar elkaar, in gebondenheid aan de gereformeerde belijdenis;

verklaart

1. dankbaar te zijn dat dr. Loonstra de genoemde publicatie heeft teruggenomen en zich zal onthouden van publiek spreken of schrijven over homorelaties;
2. het echter te betreuren dat de genoemde publicatie verschenen is en dat die publicatie in onze kerken en daarbuiten tot veel verwarring en onrust heeft geleid;
3. bij het genoemde besluit van 18 februari 2004 te blijven, dat praktiserende homoseksuelen geen lid 'in volle rechten' van de gemeente kunnen zijn en niet mogen deelnemen aan het Avondmaal;
4. evenwel medewerking te verlenen aan het opstellen van een instructie voor de Generale Synode van

2007, om uitgaande van het besluit van de classis Zwolle d.d. 18 februari 2004 te komen tot een Schriftuurlijke gefundeerde visie op homofilie en de plaats van homofiele broeders en zusters in de gemeente;

besluit

1. de verklaring van dr. Loonstra te aanvaarden;
2. in te gaan op het verzoek van de kerk van Zwolle om te helpen bij het formuleren van een instructie voor de Generale Synode van 2007, en met het oog daarop een commissie te benoemen, die de classis Zwolle in het voorjaar van 2006 zal rapporteren;
3. de appèls om bovengenoemde redenen niet in behandeling te kunnen nemen en dit aan de appellanten te berichten.

Tot zover het besluit van de classis Zwolle. Een enkele slotopmerking wil ik mij veroorloven. In het besluit van de classis Zwolle wordt duidelijk uitgesproken dat de Heilige Schrift geen enkele ruimte laat voor de homoseksuele praxis, maar deze als zonde typeert; dat dit uitgangspunt en norm dient te zijn voor de Christelijke gemeente en voor het pastoraat in de gemeente; dat in de pastorale omgang met homofiele gemeenteleden de homoseksuele praxis als zonde aangewezen en benoemd dient te worden; dat homofiele gemeenteleden, die niet de weg van seksuele onthouding kiezen niet 'in volle rechten' als lid van de gemeente aanvaard kunnen worden, dus niet kunnen deelnemen aan het Heilige Avondmaal. De classis zal haar medewerking verlenen aan het opstellen van een instructie voor de Generale Synode van 2007, om uitgaande van het besluit van de classis Zwolle d.d. 18 februari 2004 te komen tot een Schriftuurlijke gefundeerde visie op homofilie en de plaats van homofiele broeders en zusters in de gemeente. Een bezinning die gekenmerkt dient te worden door een samen zorgvuldig luisteren naar de Schrift en naar elkaar, in gebondenheid aan de gereformeerde belijdenis. Wat zal dit alles in de praktijk gaan betekenen? Het meest waarschijnlijk lijkt mij dat de synode van 2007 een studiecmissie zal benoemen die rapport zal uitbrengen op de synode van 2010 zodat er dan een definitieve uitspraak kan komen. We vertrouwen erop dat

die uitspraak zal zijn in de lijn van de uitspraak van de classis Zwolle van 18 februari 2004. Laat het een zaak van gebed mogen zijn. Dat we de Heere mogen smeken om overtuiging van onbijbelse opvattingen en bekering daarvan in het hart van hen die zulke standpunten aanhangen binnen en

buiten onze kerken. Er zij ook gebed voor hen die worstelen met hun gevoelens op seksueel gebied. Dan denken we niet alleen aan homofiele gemeenteleden maar ook aan alleenstaanden en gehandicapten.

A. van Heteren.

VRAGEN DIE OVERBLIJVEN

Het boek dat direct na verschijning al omstreden was en sterk bekritiseerd werd is teruggenomen. De auteur, dr. B. Loonstra, heeft de uitgever gevraagd de distributie ervan te stoppen. "Hij heeft een vriend" is dus niet langer in de verkoop. De Classis Zwolle, die te maken had gekregen met een bezwaarschrift tegen dit boek behoefde zodoende niet tot een veroordeling ervan te komen. Het ziet er nu naar uit dat de vragen die betrekking hebben op de betekenis van de gegevens van de Heilige Schrift inzake homosexualiteit en het pastoraat aan mensen met een homofiele geaardheid, kerkbreed zal moeten worden besproken en dat te zijner tijd een generale synode met een uitspraak daaromtrent zal moeten komen.

Bezinning echt nodig?

Door het terugnemen van het boek is de druk voor de kerken wat van de ketel en heeft dr. Loonstra zich wat in de luwte teruggetrokken. Intussen blijven we natuurlijk wel met de nodige vragen zitten. Allereerst de vraag of zo'n kerkbrede discussie nu wel nodig is. In 1986 deed onze generale synode al een uitspraak, toen zij een studierapport van de particuliere synode van het oosten aanvaardde en als een pastorale handleiding aan de kerken presenteerde. Dat stuk spreekt duidelijke taal; geen taal, die vragen oproept waardoor we aan een nieuwe interpretatie toe zijn. Het is waar, dat recentelijk dr. D. Visser in het Kerkblad voor het Noorden gevraagd heeft naar de status van het stuk en het gezag ervan ter discussie gesteld heeft en tot op zekere hoogte in twijfel heeft getrokken. Maar als we zo met kerkelijke uitspraken omgaan dan heeft het natuurlijk al lang geen zin meer voor een generale synode om uitspraken te doen. Wat zal dan het lot zijn van een nieuwe uitspraak die te eniger tijd gedaan zal worden? Zullen de kerken daar ook vrijblijvend

mee om mogen en kunnen gaan?

Ik wil maar zeggen, dat in het licht van wat de kerken al gezegd hebben een nieuwe studie tamelijk overbodig is, tenzij aangetoond zou zijn dat het stuk van 1986 de plank ernstig heeft mis geslagen. Maar daar heb ik nog nooit iets van gehoord.

Maar goed, een studie die verricht wordt onder het bindend gezag van Gods eigen Woord kan natuurlijk nooit schade doen. Op voorwaarde dat natuurlijk klare wijn geschonken zal worden en de woorden Gods niet eigenmachtig worden uitgelegd. Met 'klare wijn' bedoel ik dit dat er uitspraken gedaan worden die niet voor tweeërlei uitleg vatbaar zijn, zodat niet iedereen er zijn eigen conclusies uit zou kunnen trekken. Ik hoop dan wel, dat wat te zijner tijd uitgesproken zal worden duidelijker zal zijn dan wat "De Wekker" publiceerde naar aanleiding van Loonstra's boek.

In 1994 schreef Loonstra een boek over de geloofwaardigheid van de Bijbel. De bespreking daarvan in "De Wekker" werd door een scribent uit de Geref. Kerken Vrijgemaakt ervaren als 'het schenken van thee met witte puntjes'. Kennelijk was wat er stond voor hem nog herkenbaar als thee, al was het geen sterke thee. Maar zelfs dat herken ik niet meer in wat "De Wekker" recentelijk publiceerde over Loonstra's jongste boek. Als de bedoelde uitspraak onverhoopt van dat gehalte zou blijken te zijn dan verkies ik honderd keer liever de ondubbelzinnige taal van het stuk van 1986.

Welke motieven?

Er blijven ook vragen hangen rondom het besluit van dr. Loonstra om zijn boek terug te nemen. Welke motieven hebben hem daartoe gebracht? Is terugnemen hetzelfde als herroepen? Die indruk is zeker niet gewekt. Als hij dát gedaan had, dan zou er pas echt

reden tot blijdschap zijn geweest. Maar alleen een terugname van het boek? En een verzoek aan de uitgever de verdere distributie te staken? Hoe zullen mensen met een homofiele aanleg daarop reageren?

Eerst liet dr. Loonstra de homofiele naasten, die weten dat zij tegen hun geaardheid hebben te strijden willen zij gehoorzaam zijn aan Gods Woord, in de kou staan. Hun strijd is in het nu teruggenomen boek volledig onderschat. Eigenlijk onnodig verklaard. Hun getuigenissen zijn niet serieus genomen. Loonstra koos de kant van hen, die - zij het binnen bepaalde perken - hun geaardheid menen te mogen volgen. Uit pastorale zorg met hen, zo werd gezegd. Maar nu laat Loonstra ook deze mensen in de steek. Wat hij hen wilde zeggen zegt hij niet meer. Hoe ervaren zij dat? Wat vindt die juffrouw ervan, die bij de kerk in Elburg roze kauwgom uitdeelde? Het boek waar zij steun aan dachten te hebben is niet meer verkrijgbaar...

Het zou nog zin hebben - en deze mensen zouden er ook nog mee gediend zijn geweest - als Loonstra ronduit zou gezegd hebben, dat hij zich vergist heeft. Dat hij de Schriften verkeerd verstaan en uitgelegd heeft. Dat God hem heeft laten zien, dat de dingen anders liggen en dat er alleen in de weg van gehoorzaamheid aan Gods geboden heil en zegen verwacht mag worden. Dan was Loonstra met zijn worstelingen met de problematiek heel dicht naast de homofiele naasten gaan staan met begrip voor hun strijd, maar met een heilzaam advies rechtstreeks uit Gods eigen Woord. Ik heb het echter niet vernomen. Laten we hopen, dat het nog komen zal. Dat zou inderdaad tot blijdschap zijn.

Naderend onweer?

Wat is het achteraf bekeken allemaal geweest? Een storm in een glas water? Een proefballonnetje, waar een paar maal flink in geprikt is en dat toen snel leeg liep? Of hebben we in de verte de donder horen rommelen, die een naderend onweer aankondigt? U weet hoe dat gaat met een naderend onweer. Soms hoor je al een hele tijd in de verte de donder rommelen. Het lijkt wel eens over te gaan, maar even later is dat onheilspellende geluid er weer. En dan komt de bui dichterbij. Wolken pakken zich

samen; de lucht trekt dicht; het wordt donker. Iedereen weet, dat het nog maar even zal duren en dan ontlaadt het noodweer zich. Gaan wij als kerken dat binnenkort beleven? En was wat er rondom het boek van Loonstra gebeurde daar een aankondiging van?

Op zich zou dat ook het ergste nog niet zijn. Een zware onweersbui kan inderdaad veel schade aanrichten; hele oogsten kunnen erdoor verloren gaan. Maar anderzijds kan de atmosfeer door een flinke onweersbui ook gezuiverd worden. Dat hangt er maar van af hoe we er doorheen komen. Als het resultaat van alles mag wezen, dat we als kerken weer zonder enige twijfeling geloven al wat in de Heilige Schrift begrepen is en ons daar uitsluitend aan houden voor geloof en leven - zoals we in art. 5 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis belijden - dan hebben we winst geboekt. Maar gaat dat ook gebeuren?

Ik ben er nog niet gerust op. Het is al heel wat jaren geleden, dat binnen onze kerken - zij het op voorzichtige wijze - de belijdenis op de tocht kwam te staan. Het pleidooi voor het zogenaamde dynamische belijden, in plaats van wat enigszins denigrerend het statische belijden genoemd werd, was daar een symptoom van. Niet de belijdenis - die 'stoffige termen' - maar het actuele belijden is belangrijk. Trouwens, de geschiedenis van de kerk bewijst dat er altijd eerst vragen bij de belijdenis gesteld worden en dat er op deze wijze aan de 'voorwal' geknabbeld werd. Maar het blijft daar nooit bij. Als de belijdenis een beurt gehad heeft gaat men de Schrift aanvallen. O ja, dat gebeurt uiterst voorzichtig, in het begin. Met het vragen van aandacht voor de menselijke factor. Met een sterk benadrukken dat we toch geloven dat de inspiratie organisch was. Met te wijzen op dingen, die misschien wel erg vanuit de context moeten worden verstaan, vooral de culturele context. Met gebruikmaking van een paar nieuw gemaakte hermeneutische sleutels.

Dat was Loonstra al aan het doen in 1994. En we hebben er meer van gehoord. In andere kerken, maar daar hield het geen halt. Soms was het nauwelijks herkenbaar. Het werd dan ook erg subtiel gepresenteerd. Totdat er ineens iemand komt, die het wel wat ongenueerder durft te zeg-

gen. Zo iemand is bijvoorbeeld dr. Loonstra.

Niets nieuws

Ach, het is al zo oud. Iets van dezelfde aard vinden we al in Jer. 36. De vorsten in Jeruzalem hebben Baruch horen voorlezen uit de rol van Jeremia, waarin Gods Woord staat. Ze zijn ervan geschrokken. Als waar is, wat ze gehoord hebben, dan ziet het er voor Jeruzalem niet best uit. Ze tonen nog besef te hebben voor het gewicht van Gods Woord. Maar als later ook koning Jojakim de rol hoort voorlezen snijdt hij onverschrokken steeds weer een stuk van die rol af en werpt dat stuk in het vuur. Hij gelooft er niet meer in. En de vorsten, die eerst nog vreesden? Ze protesteren niet tegen wat de koning doet. Hun schrik verdwijnt. Gods Woord hoeft niet zo ernstig genomen te worden. Daar kan een mens wel onderuit komen.

Wat daar in het paleis in Jeruzalem gebeurde was uiting van openbaringskritiek. De koning wilde die dingen niet horen, die de Heere via Jeremia liet zeggen. Die boodschap stond hem niet aan. Op de openbaring Gods had hij kritiek. En dat soort kritiek leidt tot schriftkritiek. Zo sterk

zelfs, dat je de Bijbel prijs kunt geven aan de vlammen.

Openbaringskritiek - niet willen weten van bepaalde accenten die we in de Bijbel tegen komen. Bepaalde aspecten van de waarheid verzwijgen. Omdat ze ons niet aanstaan. Omdat we ons er aan stoten. Omdat ze een veroordeling van ons bestaan inhouden. Omdat ons de grond onder de voeten vandaan gehaald wordt. Omdat we aangeklaagd worden als schuldige zondaren. Deze dingen blijven ongenoemd. En in het spoor hiervan volgen ook nog andere dingen die verzwegen worden. Zo raakt de gemeente het een en ander kwijt. Ongemerkt. In feite vindt men het geen gemis. De boodschap wordt ze veel appetijtelijker. Maar dat genade geen genade meer is dringt niet meer tot velen door.

Is het dit proces niet dat aan de wortels van het bestaan van onze kerken knaagt? En zijn we als kerken op deze manier al niet heel wat kwijt geraakt, zodat onze kerken nu in vele opzichten een geheel ander beeld vertonen dan zij veertig, vijftig jaar geleden vertoonden?

P. den Butter

PAULUS EN TIMOTHEÛS

Vader en zoon

Laten we niet onderschatten, wat het betekent dat iemand vader mag zijn. Zeker het wonder van het moederschap, van het moeder zijn mag niet voorbij gezien worden. Het heeft grote betekenis. Echter in verband met het onderwerp wordt het accent gelegd op de verhouding vader en zoon. Een man wordt op een bepaald moment 'vader'. Die naam kan men dragen tot het eind van het leven. Nu weten we dat de geboorte van een kind leidt tot het vaderschap. Vanaf dat moment spreken we van vader en zoon of dochter. Nu zijn er die nimmer komen tot die relatie. Gelijk ook andere verhoudingen kunnen ontbreken. Naast pijn kan er sprake zijn van strijd. Bijzonder als men als man of als vrouw naar de Heilige Schrift en naar de geboden van de Heere wil leven. Niet doordrijvend eigen zin of zoekend eigen wil. Dit leven getuigt van de vreze des Heeren. In de gemeente

komt een pastor alleenstaanden of kinderloze huwelijken tegen. Hun situatie moet hem ter harte gaan. Een echte pastor zal iets kennen van de grote Herder der schapen Jezus Christus. Welk een liefde, welk een bewogenheid, welk een meelevenheid bemerken wij bij Hem. Tijdens Zijn rondwandeling op aarde werden Zijn woorden gehoord en Zijn daden gezien. Welk een band kende de Heere Jezus aan Lazarus, Martha en Maria. Drie ongetrouwden. Aan het woord wat de Heere, hangend aan het kruis, sprak tot Maria en Johannes mogen we niet voorbijgaan. We behoren het op ons te laten inwerken. Bijzonder als ambtsdrager. Opvallend is dat zij allen ook door Hem geplaatst zijn in het christelijk gezin. Die genade wordt na de hemelvaart voortgezet. De dienst der barmhartigheid. Het geboren worden in het eeuwige gezin van de Heere. Wat geschreven staat wordt gekend. In Petrus' eerste brief lezen we: Gij die wedergeboren zijt

niet uit vergankelijk, maar uit onvergankelijk zaad door het levende en eeuwig blijvende Woord van God. In 2 Korinthe 6:17 benadrukt de Heere: En Ik zal u tot een Vader zijn en gij zult Mij tot zonen en dochteren zijn, zegt de Heere de Almachtige. Het dienen, het volgen, het vrezen van de Heere blijft in het leven niet ongezegend. Zeker kan er in het leven verdriet en gemis zijn, maar de Heere geeft een broeder, een zuster, een moeder. Het zichtbare contact kan af en toe zijn, maar het innerlijke en het gebedscontact blijven leven. Denk aan de goede verhouding tussen David en Jonathan. Van beiden geldt: een vriend heeft ten allen tijde lief en een broeder wordt in de benauwdheid geboren Spr. 17:17. Hierom mag ook nu gebeden worden. Door de goedheid van de Heere wordt het ook gekend. Wanneer we aan Paulus denken, dan weten we dat hij niet getrouwd is geweest. Waarom niet, laten we in het midden. Letten we op de daad van de Heere. Door Zijn liefde en genadekracht werd hij geboren in het gezin van de Heere. Hij werd uit God geboren. God de Vader heeft hij als Vader leren kennen. De Heere Jezus Christus als zijn oudste Broeder. De Heilige Geest als zijn Leraar, Zijn Leidsman, zijn Vertrouster. Broeders en zusters heeft hij ontvangen. In zijn brieven heeft hij het over hen. De beloften van de Heere zijn vervuld in zijn leven. Zeker had de Heere met Paulus Zijn bepaalde bedoelingen. Nu mag om het leven van en de omgang met 's Heeren kinderen gebeden worden. Aan één hebben we al genoeg. Door de leiding van de Heere is Paulus als kind een vader en als knecht een vader geworden. Een Vader in Christus tot onderwijs en een Vader in de kerk voor het ambtelijke werk. Aan de Korintheïers schreef de apostel Paulus: want al had gij tien-duizend leermeesters in Christus, zo hebt gij toch niet vele vaders; want in Christus Jezus heb ik u door het Evangelie geteeld. Paulus heeft hen door het Evangelie verwekt. In het aanzien geroepen. Tot het leven gebracht. Zeker naar en door de wil van de Heere. Hetzelfde zegt hij van Onesimus. Door de leiding van de Heere, de genadekracht van de Heere mag hij Timotheüs noemen zijn oprechte zoon in het geloof. De evangelieprediking van Paulus heeft de Heere gebruikt tot wedergeboorte van Timotheüs. Naar de wil van de Heere zijn die twee, Paulus en

Timotheüs met elkaar in contact gekomen. De weg van de Heere leidde naar Lystre, een stad in Lykaonië. Dit was een landschap in Klein-Azië. Veel inwoners van deze streek waren bijgelovig. Hier genas Paulus tijdens zijn eerste zendingsreis een kreupel. Door die daad ging het volk roepen: de goden zijn in mensengedaante tot ons neergedaald. Van dit en het vervolg kunnen we lezen in Handelingen 14. In Lystre bleef de bekering van mensen niet uit. Timotheüs werd er één van de gekenden des Heeren. Het werk des Heeren bleef niet verborgen. Waar God de wedergeboorte werkt komt het tot geloof en bekering. Paulus mag het werk des Heeren bij Timotheüs ontdekken. Op zich is dit een wonder. Geloven wij nog in het Godswonder? Geloven wij nog dat dit moet plaatsvinden in het leven? Het zaligmakend werk van de Heere is onmisbaar. Noodzakelijk voor leven en sterven. Grote blijdschap was er bij Paulus toen hij dat machtige, rijke heilswerk van de Heere in Timotheüs mocht ontdekken. En dat werk was geen bevielging, maar ging doorwerken in het leven. Op een gegeven moment wordt Paulus gedrongen om zijn vaderlijke vriend te schrijven. Veel bevattend blijkt het doel te zijn. Aan de aanhef van de brief mogen we niet voorbij gaan. Paulus noemt Timotheüs zijn oprechte zoon in het geloof. Timotheüs is een echt kind van Paulus. Vanzelf: niet natuurlijk,

maar geestelijk. En dat laatste wordt door hem nadrukkelijk gezegd: nl. in het geloof. Het zaligmakend geloof in de drie-enige God. Als middel is Paulus gebruikt. De wezenlijke oorzaak is de Heere. Wat Jakobus heeft geschreven leefde bij Paulus: Naar Zijn wil heeft Hij ons gebaard door het Woord der waarheid, Jakobus 1:18. Daar de Heere middellijk werkt mag hij zeggen: Mijn oprechte zoon. Mijn echt kind. Dat woordje 'echt' is ook uiting van dankbaarheid en blijdschap. Ook in de dagen van Paulus kwam het tijdgeloof voor. Maar Paulus heeft de overtuiging dat bij Timotheüs in woord en wandel blijkt het kinschap des Heeren. Temidden van stormen en verzoeking is het niet verdwenen. Er was een afgestemd zijn op elkaar: zo vader, zo zoon. Een echte levenstrek. Paulus kon aan de Filippijnen schrijven: gij weet zijn beproeving nl. Timotheüs, dat hij als een kind zijn vader, met mij gediend heeft in het Evangelie, Filipp. 2:22. Steeds ging Timotheüs in de voetstappen van Paulus. Paulus was in alles zijn voorbeeld. In geestelijk opzicht droeg hij het beeld van Paulus. Welk een verhouding. Welk levensbeeld voor ons? Bij generatieverschil geen generatietegenstelling. Kennen we het? Is er eenheid in geloof, hoop en liefde? Verstaan we iets van de geestelijke verhouding vader-kind of omgekeerd?

M.C. Tanis

BRIEVEN AAN OUDERS (63)

In zijn brief aan Timotheüs spreekt Paulus van een ongeveinsd geloof. 't Is tragisch: een mens kan geloof veinzen, en daar komt men dan eeuwig mee om. Er is zelfs velerlei geloof. Ook de duivelen geloven. 't Gaat altoos om het ware geloof; het geloof met de drie kenmerken: kennen, toestemmen en vertrouwen. Evenwel – dat geloof komt niet op uit onze natuur. Dat is het werk van de Heilige Geest. Paulus noemt twee vrouwen die het ware geloof deelachtig waren. 't Was een oma en een moeder. De naam van de eerste is Loïs en de naam van de laatste Eunice. Loïs was de oma van Timotheüs, en Eunice de moeder van Timotheüs. Hoe rijk is het voor een kind een oma en een moeder te hebben die een ongeveinsd geloof hebben!

Paulus schrijft aan Timotheüs: "En dat gij van kinds af de heilige Schriften geweten hebt, die u wijs kunnen maken tot zaligheid, door het geloof, hetwelk in Christus Jezus is". Ik stel het mij zo voor: oma Loïs nam haar kleinkind reeds toen het nog heel jong was, op schoot, en dan begon ze te vertellen neen – niet zo maar een verhaaltje of een sprookje -, ze sprak over en vanuit het Woord van God. Ze vertelde van de grote Schepper, dat God in zes dagen alles geschapen had, en ook Adam formeerde en Eva maakte. Hoe heerlijk alles was in het begin, en dat Adam en Eva ongehoorzaam aan de Heere waren geworden. Hoe de zonde en de dood in de wereld waren gekomen, en hoe de barmhartige God toen beloofd had Zijn Zoon te zenden, en dat Die als

Lam ter slachting zou worden geleid, om daardoor zondaren zalig te maken en terug te brengen tot God. Zoals oma Loïs deed, zo deed ook moeder Eunice. Ook zij nam de kleuter op schoot en vertelde. In die weg, op die manier werd Timotheüs van kindsbeen af onderwezen in de Schriften. Daarom kon Paulus zeggen: Timotheüs, je hebt van jongs af aan de Schriften geweten; en dat weten van Timotheüs werd niet slechts een zaak van het hoofd, maar ook een zaak van dat jonge hart. Lieve ouders, wat is het toch belangrijk dat u voor uw kinderen de Schriften opent. Denk toch nooit: daar zijn ze nog te jong voor. Juist in hun prille jeugd zijn ze nog zo ontvankelijk. 'k heb al eerder u geschreven dat de leeftijd van vier jaar al een beslissende leeftijd is. Temidden van alle drukte en van alles

wat in beslag kan nemen, moet er tijd zijn om voor uw kind(eren) de Schriften te openen en daaruit de vertellen; en wat is er dan veel meer te vertellen dan Loïs en Eunice konden vertellen. Die hadden alleen het Oude Testament. Wat vertelt het Nieuwe Testament veel over de Heere Jezus toen Hij op aarde was. De blinden van wie de ogen werden geopend; de doofstommen van wie de oren werden geopend en de stem losgemaakt; de melaatsen die gereinigd werden; doden, die levend werden; de storm die het zwijgen werd opgelegd; Goede Vrijdag, Pasen, Pinksteren. Gaat het heil, het eeuwig heil van uw kind(eren), van uw kleinkind(eren) voorop? Och dat u middel moogt zijn in Gods hand. Laat dat uw begeerte zijn. Die stempelt dan heel de opvoeding.

P.v.Zonneveld

VRAGENRUBRIEK

In dit artikel zal ik proberen enkele wat kleinere vragen te beantwoorden.

De eerste vraag is wat er nu tegen is om God aan te spreken met HEER in plaats van HEERE, en of HERE ook mag. Achter de Naam HEER is in onze taal van ouds de letter e geplaatst uit eerbiedsoverwegingen. Zoals een voorname vrouw vroeger vrouwe werd genoemd, en zoals het Hooglied in verheven taal spreekt van duive in plaats van duif, zo is uit eerbied van HEER HEERE gemaakt. Ook ter onderscheiding, want een man wordt ook een heer genoemd. In onze taal is de Naam van God dus Heere, Kurios, of HEERE, Jahwe. Een naam veranderen we niet. Mensen zijn daar erg gevoelig voor. Als in classisnotulen bijvoorbeeld een naam van een afgevaardigde verkeerd is geschreven, komt de betrokkene er altijd op terug en verzoekt hij zijn naam te corrigeren. Ook plaatsnamen veranderen niet, zoals bijvoorbeeld Heerenveen, ook al verandert er niets aan de uitspraak als we Herenveen zouden schrijven. In psalmen kan het soms niet anders vanwege zinsbouw, de loop der woorden of vanwege de rijm en komen we HEER' tegen in plaats van HEERE. Laten we de Naam des Heeren uit eerbied maar ongewijzigd gebruiken. Daarbij mogen we echter

nooit vergeten onszelf de vraag te stellen of de Naam des Heeren ons lief geworden is en of we de rijke betekenis van Gods Namen als een pleitgrond leerden gebruiken.

Er is ook een vraag over het bijwonen van een crematie, maar die vraag heb ik juist besproken in het blad Terdege. Als de vraagsteller dat blad niet leest, wil ik er later in onze vragenrubriek nog wel op terug komen.

Een volgende vraag is wat er bedoeld wordt met de uitdrukking: 'de beslotene en verlatene in Israel'. We komen die uitdrukking bijv. tegen in 1 Kon. 14:10 en 1 Kon. 21:21. Onze vraagsteller heeft in de Nieuwe Bijbelvertaling gezien dat daar vertaald is: van hoog tot laag!

Van hoog tot laag zal worden uitgeroeid. Nu is de uitdrukking 'van hoog tot laag' geen vertaling, maar een interpretatie. Wij moeten denken aan mensen die besloten, opgesloten, niet vrij zijn, slaven bijvoorbeeld, en aan mensen die vrijgelaten zijn, vrijen dus. De bedoeling is dan dat niemand, wie hij ook zij, hij zij slaaf of vrij man, arm of rijk, aan het wrekend zwaard ontkomen zal. Laten we bedenken dat de Heere ook zal oordelen zonder aanzien des persoons. Of we nu arm geweest zijn of rijk, ziek of gezond, we ontkomen alleen aan het zwaard van Gods gerechtigheid, als we door

het geloof de toevlucht leerden nemen tot de Heere Jezus Christus.

In 2 Sam. 8:18 worden de Krethi en de Plethi genoemd. De volgende vraag is, wat hiermee bedoeld wordt. Met deze namen wordt de lijfwacht van koning David aangeduid. De naam Krethi wijst op een Kretensische afkomst en de naam Plethi heeft met het ons bekende woord 'filistijn' te maken. Het waren dus mannen van filistijnse afkomst. Misschien wel die mannen die David bevrijdde uit de macht van de Amalekieten, zie 1 Sam.30. Zowel de Krethi als de Plethi vormden de lijfwacht van David. Misschien waren daar nog wel kinderen van God onder! Zingen we met Psalm 87 immers niet van Filistijnen, in Sion geboren? Koning David had nog een lijfwacht nodig. Zijn grote Zoon niet. Die is juist een Beschermmer van de Zijnen.

Mogen ook wij al schuilen onder die eeuwig beschermende hand?

Er liggen nog enige vragen ter beantwoording; bijvoorbeeld de vraag of een gevallen ambtsdrager na schuldbelijdenis weer dienen kan in het ambt en een vraag over de houding van de oude profeet in 1 Kon. 13. Nu heb ik even wat kleinere vragen 'opgeruimd'. Ik hoop dat het tot tevredenheid is. Nieuwe vragen blijven welkom.

K. Hoefnagel

BOEKBESPREKINGEN

R. Hoogerwerf- Holleman, *Niets bij geval*, 111 blz., € 11,95, Uitgeverij 'De Ramshoorn' Putwei 6, 4464 BT Goes, tel. 0113-230340, ISBN 90-76466-38-6, gebonden. De ondertitel luidt: 'Uit het leven van Rina Heijboer uit Sirjansland.' Rina Heijboer werd 4 november 1932 te Sirjansland geboren. Zij heeft de watersnood van 1953 meegemaakt. Haar ouders, broer en zus komen om in het water. Ze woonden in een boerderij vlak achter de dijk op het punt waar die dijk doorbrak. Rina ontkomt met haar verloofde en vlucht naar Bruinisse.

Daar stond in die dagen ds. F. Mallen die veel heeft mogen doen in die dagen. Rina werd geëvacueerd naar Den Haag. Daar ontmoette ze ouderling Mijnders, die later predikant werd van de Gereformeerde Gemeenten. Rina is na de ramp teruggekeerd naar haar geboortegrond. Koningin Juliana heeft dit gebied toen bezocht en

**Rinto drinkt water
uit de rivier.
Wie boort een waterput?**

**Help Bill en Marion Sommer
helpen.**

**Stort uw gift op giro 249300 t.n.v.
SDOK te Gorichem ov.v. Sumba
Mission 8180
<http://home.filternet.nl/~sumbamission>**

**Christelijke Gereformeerde
Bezinningskring Veenendaal e.o.**

Onder het centrale thema
"Lessen van de kerkgeschiede-
nis" zullen de volgende lezingen
op de woensdagavonden worden
gehouden:

Op D.V. 9 november hoopt ds.
J.M.J. Kieviet uit Rotterdam te
spreken over het onderwerp:

**"Lessen uit de Nadere
Reformatie"**

De data voor de andere avonden
D.V.:

- 1 feb. 2006, ds P. den Butter te
Middelharnis, "Lessen van de
Puriteinen"
- 29 mrt. 2006, ds J. Westerink, te
Urk, "Lessen van de Afscheiding"

De avond zal gehouden worden
in een zaal van de Christelijke
Gereformeerde Kerk "Pniël" te
Veenendaal, Tuinstraat 133. De
avond zal beginnen om 19.45
uur. Iedereen, jong en oud, is
weer van harte welkom op deze
avond of van de vorige avonden
een bandje zou willen bestellen,
kunt u contact opnemen met één
van onderstaande personen. De
kosten van het bandje zijn 3
EURO. Voor meer inlichtingen
kunt u altijd contact opnemen
met iemand van het comité:
dhr. J.W. Overeem (Voorzitter)
0318-519404 of dhr. J.C. Pronk
(Secretaris) 0318-543795..

Water? Levend Water!

Geef ook Chinezen dat levende water

China heeft broodnodig behoefte aan voorgangers

Steun onze opleiding tot voorgangers
met een gift op giro 320666 of
bankrekeningnr. 69 27 04 000 t.n.v. Stichting China

Stichting China
Veenendaal

E-mail: info@stichtingchina.nl
Postbus 150, 3900 BD Veenendaal

1965

40 jaar

2005

*Wat zal ik de HEERE vergelden voor al
Zijn weldaden aan mij bewezen?
Psalm 116 : 12*

Met vreugde en dankbaarheid jegens de HEERE als Koning der Kerk
deelt de kerkenraad van de Christelijke Gereformeerde Kerk Urk –
Maranatha u mede dat het op 11 november 2005 D.V. 40 jaar geleden
is dat zijn emeritus predikant

Ds. C. Bos

in het ambt van dienaar des Woords bevestigd werd te Zuidland/
Spijkenisse.

Tevens hopen ds. en mevr. Bos-Harms op D.V. 26 oktober
hun 40-jarig huwelijksjubileum te gedenken.

Wij hopen dat de Heere hen met hun kinderen en kleinkinderen nog
vele jaren spaart voor elkaar en onze gemeenten.

Wij nodigen u van harte uit op de receptie die de familie wordt aange-
boden door de kerkenraad. Deze zal worden gehouden op D.V. zater-
dag 19 november van 16.00 – 19.00 uur in partycentrum De
Koningshof, Richel 2 te Urk.

*Namens de kerkenraad,
Ds. H. Polinder, preses
Br.E.Schouten, scriba*

Het adres van de familie ds. C. Bos:
Wijk 1-34; 8321 EL Urk

heeft tot Rina gezegd: 'De zee is een groot graf en kind straks zal de zee al haar doden weergeven.' De watersnood heeft wonden geslagen en littekens nagelaten. Velen hebben familieleden en vrienden verloren in 1953. Het nu verschenen boekje is het zeker waard om gelezen te worden, niet alleen door hen die de ramp hebben meegemaakt of hun familieleden, maar ook door anderen die kennis willen nemen van de gebeurtenissen uit die dagen. Het boek trok temeer mijn belangstelling omdat Leen Kraaijeveld erin voorkomt, die ik persoonlijk gekend heb uit mijn Barendrechtse tijd en die mij de hoofdzaken verteld heeft van de gebeurtenissen die aangaande hem en zijn vriendin, die omkwam in het water, in dit boek staan opgetekend. Het boek ziet er keurig verzorgd uit en is voorzien van diverse illustraties. Het begint met een voorwoord van ds. F. Mallan en besluit met een terugblik van ds. J. Mijnders en een brief van A. Rentier.

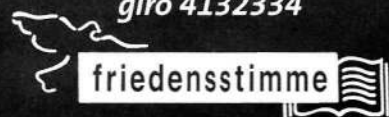

Friedensstimme zorgt voor

*Bijbels, evangelisatiemiddelen,
Russische evangelisten
en hun gezinnen*

Uw gebed en meeleven zijn daarbij nodig!

Ondersteun dit werk door uw gift op
giro 4132334

Postbus 15
2800 AA Gouda
T 0182 - 538 544

F 0182 - 572 582
E info@friedensstimme.nl
I www.friedensstimme.nl

Ching-Hu snakt naar één glas water

Maar het water is vies
en veroorzaakt ernstige ziektes.

• Opleiding • Vertaalwerk • Eigen drukkerij • Lectorverspreiding • Diaconale hulpverlening

Steun Stichting Bijbelse Hulpverlening China! Stort uw gift op
bankrekening 3473.76.029 en geef de Chinezen het levende
Water in reformatische lectuur!

Najaarsactie SEZ

Actiedoelen:
Lectuurpakketten Cuba
Restant: project Cubaanse
Bijbelcommissie

Betaalt u mee?
Giro 95200
Bank 3019.57.363
t.n.v. SEZ te
Streefkerk

SEZ, Postbus 273, 3370 AG Hardinxveld-Giessendam
tel. en fax 0184 - 61 16 07 b.g.g. 0184 - 61 55 43
E-mail: SEZ@kliksafe.nl

